

บทที่ 1

บทนำและวัตถุประสงค์

สถานการณ์บนพื้นที่สูงในปัจจุบันที่มีผลกระทบกับวิถีชีวิตของกลุ่มชนเผ่าต่างๆ ทั้ง ม้ง กะเหรี่ยง มูเซอ ฯลฯ มีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย เนื่องจากมีแนวโน้มการเพิ่มของประชากรขึ้นอย่างมาก ซึ่งทำให้มีความต้องการทรัพยากรพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น บ้านเรือน ยารักษาโรค พื้นที่ทำการเกษตร และปัจจัยสำคัญคือ อาหาร โดยเฉพาะอาหารประเภทโปรตีน ซึ่งการปลูกพืชบนพื้นที่สูงไม่สามารถทดแทนความต้องการแหล่งโปรตีนทั้งหมดได้ ชาวเขาทำการหาสัตว์ป่าต่างๆ มาเป็นอาหาร เมื่อมีจำนวนมากขึ้นทำให้เกิดการทำลายระบบนิเวศน์ป่าอย่างมาก สัตว์ป่าเริ่มหายากมากขึ้น ส่วนการเลี้ยงของชาวเขาบนพื้นที่สูงพบอยู่บ้าง ได้แก่ สุนัขพื้นเมือง ไก่พื้นเมือง ซึ่งสุนัขพื้นเมืองมีการเลี้ยงไว้เพื่อเป็นแหล่งอาหารในงานประเพณีต่างๆ งานเลี้ยงผีต่างๆ เก็บไว้เป็นอาหาร หรือแม้กระทั่งเอาไปขาย โดยเฉลี่ย 5.2 ตัว/ครัวเรือน ลักษณะสุนัขบนพื้นที่สูงโดยทั่วไป มีสีดำ ลำตัวค่อนข้างสั้น มีเด้านมประมาณ 5 คู่ อายุการเป็นหนุ่มสาว 5-8 เดือน ลูกหย่านมตั้งแต่ 0-10 ตัว แต่มีเจริญเติบโตช้า เนื่องจากคุณภาพอาหารต่ำ และคุณภาพซากมีไขมันสูงมากถึง 70 % (ธีระและโชค, 2523) ปัจจัยหลักสำคัญที่ยังคงไม่สามารถเปลี่ยนแปลงการเลี้ยงสุนัขบนพื้นที่สูงให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพซากดีขึ้นได้ คือ แหล่งอาหารบนพื้นที่สูง จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญในการพัฒนาหรือปรับปรุงพันธุ์สุนัขที่เหมาะสมในการเลี้ยงการจัดการบนพื้นที่สูง เนื่องจากชาวเขาบนพื้นที่สูงต้องทำการเกษตรเพื่อดำรงชีวิตและจำหน่าย ส่วนที่เหลือใช้จึงจะนำมาเลี้ยงสัตว์ หากจะนำอาหารสุนัขจากพื้นราบขึ้นไปในการเลี้ยง จะทำให้ต้นทุนสูงขึ้นมา

ดังนั้นเมื่อแหล่งอาหารของการเลี้ยงสุนัขเป็นข้อจำกัดที่สัตว์ต้องได้รับอาหารคุณภาพไม่มากนัก อาจจะมีโปรตีนในระดับเพียง 5-10 % และสารอาหารอื่นๆ ยังไม่เพียงพอ ประกอบกับคุณภาพซากของสุนัขบนพื้นที่สูงที่เลี้ยงโดยทั่วไปมีคุณภาพต่ำมีไขมันมาก การนำไปใช้ประโยชน์ทางสารอาหารโปรตีนได้น้อย และพัฒนาต่อยอดเพื่อการบริโภคในรูปแบบอื่นๆ เป็นไปได้น้อย ดังนั้น การปรับปรุงพันธุ์สุนัขที่เหมาะสมกับการจัดการและการเลี้ยงบนพื้นที่สูง จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นที่ทำให้ได้พันธุ์สุนัขที่นำไปเลี้ยงในสภาพบนพื้นที่สูง ต้องเป็นพันธุ์ที่เหมาะสม ที่ต้องมีความแข็งแรง ทนทานต่อสภาพการเลี้ยงบนพื้นที่สูงที่อาหารคุณภาพด้อยกว่าปกติ ด้านทานโรค มีภูมิคุ้มกันที่ดี และที่สำคัญต้องมีคุณภาพซากที่ดี เพื่อการเป็นแหล่งโปรตีนและการพัฒนาสู่ผลิตภัณฑ์อื่นๆ ได้อีกด้วย จากรายงานของประภาสและคณะ (2548) ได้ทำการคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์สุนัขพื้นเมืองในภาคเหนือ พบว่าจำนวนลูกมีชีวิตต่อครอก 7.43 ตัว คุณภาพซากเปอร์เซ็นต์เนื้อแดงมีชีวิต 23.13 % มีเปอร์เซ็นต์ไขมันมีชีวิต 21.71 % คุณลักษณะดังกล่าวดีกว่าสุนัขขุนเชิงการค้า พบว่าเปอร์เซ็นต์เนื้อแดงมีชีวิต เท่ากับ 37.22 % และเปอร์เซ็นต์ไขมันมีชีวิต เท่ากับ 13.20 % ประกอบกับสุนัขพันธุ์พื้นเมืองเป็นอายุการเป็นหนุ่มสาวช้า และด้วยปัจจัยคุณภาพอาหารที่ด้อยคุณภาพ ซึ่งแนวทางการปรับปรุงพันธุ์สุนัขให้เหมาะสมสภาพแวดล้อมบนพื้นที่สูง น่าจะสามารถใช้แก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างอย่างยั่งยืน

จากการดำเนินการวิจัยในปีที่ 1 ได้ลูกผสมสองสาย รุ่น F1 ระหว่างพันธุ์หมอยานและพันธุ์พื้นเมืองที่มีจำนวนเด้านมที่มากขึ้นกว่าพันธุ์พื้นเมือง ลักษณะขาที่แข็งแรงขึ้น การเจริญเติบโตวันสูงขึ้น ในปีที่ 2 มีความต้องการในการดำเนินการทดสอบสมรรถภาพการผลิตด้านต่างๆ ของลูกรุ่น F1 รวมถึงการทดสอบการเลี้ยงในสภาพบนพื้นที่สูง ทำการคัดเลือกสุนัขที่มีลักษณะดี เพื่อการขยายพันธุ์ทดสอบ รวมถึงการทดสอบด้านอาหารในการใช้ประโยชน์จากเศษวัสดุเหลือใช้ด้านการเกษตรบนพื้นที่สูง และยังคงมีความต้องการในการรักษาสายพันธุ์แท้ (Pure line) และปรับปรุงพันธุ์แท้ทั้งสายพันธุ์พื้นเมือง และหมอยานเพื่อให้มี

สมรรถภาพการผลิตที่ดีขึ้น ยังคงสายพันธุ์ เป็นต้นต่อพันธุ์หรือระดับปุ๋ย-ยาพันธุ์ เพื่อใช้ในการผลิตพ่อแม่พันธุ์ที่ดีต่อไป ดังนั้นในโครงการวิจัยนี้ จึงดำเนินการพัฒนาสายพันธุ์สุกรบนพื้นที่สูง ให้มีลักษณะลูกตกประสิทธิภาพการเจริญเติบโตเพิ่มขึ้น คุณภาพซากเนื้อแดงเพิ่มขึ้น และสามารถทนทานกับสภาพแวดล้อมบนพื้นที่สูงได้ดี โดยอาศัยหลักการสร้างพันธุ์แบบ composite ซึ่งจะนำลักษณะที่ดีในการให้ลูกตกของสุกรพันธุ์หมยซาน มาเป็นสุกรสายแม่ ผสมกับสุกรพื้นเมืองบนพื้นที่สูง เพื่อให้คงลักษณะความทนทานต่อสภาพแวดล้อมบนพื้นที่สูง และสามารถใช้อาหารคุณภาพต่ำได้ดี สุกรลูกผสมที่ได้จะถูกนำมาผสมพันธุ์กับสุกรที่มีลักษณะดีเด่นทางด้านการเจริญเติบโตและการให้เนื้อ เช่น สุกรพันธุ์ดรูค เพื่อปรับปรุงลักษณะการเจริญเติบโต คุณภาพซาก และเปอร์เซ็นต์เนื้อแดงให้เพิ่มสูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อปรับปรุงสายพันธุ์สุกรลูกผสมรุ่น F2 ที่เหมาะสมภายใต้เงื่อนไขของการเลี้ยงและการจัดการบนพื้นที่สูง
2. เพื่อรวบรวมและพัฒนาสุกรสายพันธุ์แท้ สำหรับใช้เป็นพ่อ-แม่พันธุ์

ขอบเขตการศึกษา

1. การปรับปรุงสายพันธุ์สุกรลูกผสมรุ่น F2 ที่เหมาะสมภายใต้เงื่อนไขของการเลี้ยงและการจัดการบนพื้นที่สูง
 - 1.1 การผสมพันธุ์สุกรลูกผสมรุ่น F1 เพื่อให้ได้ลูกผสมรุ่น F2 จำนวน 2 สายพันธุ์ สายพันธุ์ละ 3 คู่ผสม ภายใต้เงื่อนไขของการเลี้ยงและการจัดการบนพื้นที่สูง
 - 1.2 การเลี้ยงสุกรลูกผสมรุ่น F2 เพื่อทดสอบสมรรถภาพการผลิตสุกรบนพื้นที่สูงและคัดเลือกสุกรลูกผสมรุ่น F2 สำหรับใช้ในการปรับปรุงพันธุ์รุ่นต่อไป
2. การรวบรวมและพัฒนาสุกรสายพันธุ์แท้ สำหรับใช้เป็นพ่อ-แม่พันธุ์
 - 2.1 คัดเลือกและผสมพันธุ์สุกรสายพันธุ์พื้นเมืองและพันธุ์หมยซาน รุ่น F1 จำนวน 2 สายพันธุ์ สายพันธุ์ละ 3 คู่ผสม เพื่อพัฒนาเป็นสายพันธุ์แท้รุ่น F2
 - 2.2 การเลี้ยงสุกรสายพันธุ์พื้นเมืองและพันธุ์หมยซานรุ่น F2 เพื่อทดสอบสมรรถภาพการผลิตสุกรบนพื้นที่สูงและคัดเลือกสุกรสายพันธุ์แท้รุ่น F2 สำหรับใช้ในการปรับปรุงพันธุ์รุ่นต่อไป